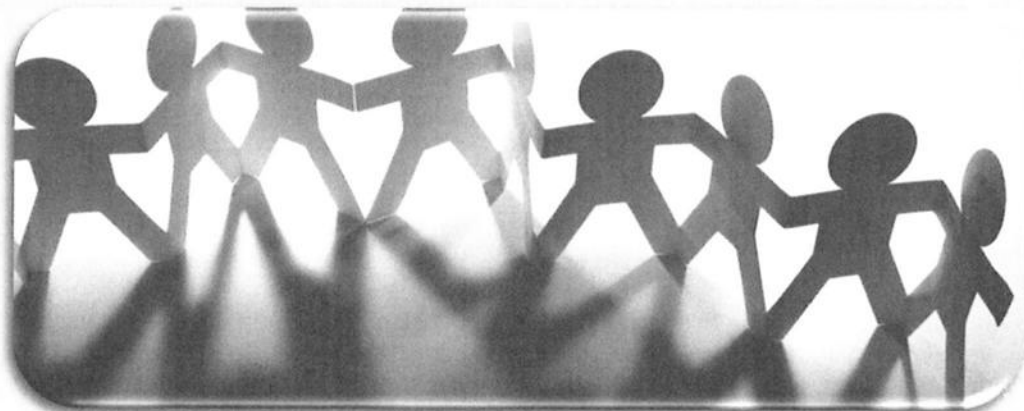

Raadsinformatiebrief (RIB)
Voortgang fase 2 Samenwerking
Datum 2 november 2018

Geacht raadslid,

Via deze raadsinformatiebrief informeren wij u graag over de voortgang in het proces om te komen tot een verdergaande samenwerking in de waterketen.

Graag verwijzen wij aan het begin van deze brief naar een filmpje dat in enkele minuten duidelijk maakt waar de samenwerking om draait.

U kunt dit filmpje bekijken via de link https://youtu.be/o7GE7_GO1Lw

Met vriendelijke groet,

Leon Geilen (voorzitter stuurgroep) en Ben Buiting (voorzitter projectgroep)

Aanleiding

De 33 Limburgse gemeenten, Waterschap Limburg (WL), Waterschapsbedrijf Limburg (WBL), Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) staan samen aan de lat om de uitdagingen in de waterketen vandaag en in de toekomst aan te gaan. Zij zetten zich dag in dag uit in voor het kwalitatief hoogwaardig en betaalbaar invullen van de wettelijke taken die zij ieder hebben in de waterketen.

Ter uitvoering van de afzonderlijke wettelijke verantwoordelijkheden is in de praktijk sprake van toenemende (noodzaak tot) samenwerking die zich kenmerkt door overschrijding van de gevestigde drinkwater-, riolerings-, afvalwater-, regenwater- en oppervlaktewatergrenzen. Water gaat immers over bestuurlijke grenzen heen.

Proces tot op heden

Op 19 november 2015 hebben 33 Limburgse gemeenten, Waterschap Peel en Maasvallei, Waterschap Roer en Overmaas, WBL, WML en Provincie Limburg het visiedocument "Waardevol Groeien" ondertekend. In dit visiedocument is een groot aantal beleidsinhoudelijke uitgangspunten opgenomen. Om deze waar te kunnen maken, is geconcludeerd, dat verdere intensivering van de samenwerking tussen betrokken waterpartners nodig is.

Uitwerking verdere samenwerking

Medio 2016 heeft het Bestuurlijk Regio Overleg Limburg (BROL) de opdracht gegeven om de samenwerking in de Limburgse waterketen verder te verkennen. Voor de aansturing van dit proces heeft het BROL een stuurgroep ingesteld met daarin bestuurlijke vertegenwoordigers van gemeenten, WL, WBL en WML. Voorzitter van de stuurgroep is Leon Geilen, tevens voorzitter BROL.

In 2016 hebben verschillende overlegondes op ambtelijk en bestuurlijk niveau plaatsgevonden als eerste verkenning van de mogelijkheden. Mede op basis daarvan besloot het BROL op 17 februari 2017 om meer gericht te inventariseren welke thema's kansrijk zijn in een (bovenregionale) samenwerking in de waterketen en welke minder of niet.

Door een werkgroep (met daarin vertegenwoordigers van gemeenten, waterschap, Waterschapsbedrijf Limburg en WML) is een 'menukaart' samengesteld van zes thema's en 36 onderliggende activiteiten voor samenwerking. In deze menukaart zijn de uitvoerende 'watertaken' opgenomen waarvoor de waterpartners wettelijk verantwoordelijk zijn.

Aan de hand van deze menukaart is in persoonlijke gesprekken met alle 36 partners, bestuurlijk én ambtelijk, in het voorjaar 2017 gevraagd op welke thema's en activiteiten samenwerking als kansrijk wordt gezien met inachtneming van de blijvende wettelijke verantwoordelijkheden bij de verschillende organisaties.

Vervolgens is op 13 juli 2017 aan alle 36 partners in de waterketen tijdens een Limburg breed Waterpanel gevraagd hun standpunt kenbaar te maken over deelname aan het vervolgtraject (de zogenaamde fase 2).

Van alle Limburgse waterpartners hebben 23 partners aangegeven deel te willen nemen aan fase 2, te weten: de gemeenten Beek, Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Heerlen, Horst aan de Maas, Landgraaf, Leudal, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Venray, Weert, WL, WBL en WML

Met deze partners is in september 2017 tijdens twee inspirerende dagen in Kasteel Vaalsbroek door de bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordigers van voornoemde 23 deelnemende partners een start gemaakt met fase 2.

Inhoudelijke verdiepingsslag

In navolging hierop heeft een werkgroep met vertegenwoordigers van de deelnemende partners in een viertal afzonderlijke werkgroepen een inhoudelijke verdieping gemaakt van de op korte en middellange termijn kansrijk geachte thema's:

- Beheer & Onderhoud
- Meten Data Rekenen
- Communicatie
- Innovatie

De werkgroepen werden samengesteld uit een afvaardiging van de deelnemende Limburgse gemeenten, WL, WML en WBL. Op basis van de aanwezige kennis, kunde en ervaring, aangevuld met externe inzichten en beschikbare resultaten uit onderzoek en literatuur, is per thema een advies opgesteld.

De adviezen zijn tot stand gekomen door per werkgroep te definiëren wat het thema behelst, wat de mogelijke kansen en knelpunten zijn en wat de meerwaarde van bovenregionaal samenwerken is. Deze meerwaarde is vertaald in het effect op de vier K's (Kosten, Kwaliteit, Klantvriendelijkheid en Kwetsbaarheid). Er is hierbij ook gekeken naar de relatie met reeds bestaande samenwerkingen. Tot slot zijn voor de thema's ook de randvoorwaarden en risico's in kaart gebracht. De vier afzonderlijke adviezen zijn tenslotte in een integraal verband met elkaar beschouwd en samengebracht in een eindadviesnota.

Dit alles vanuit het uitgangspunt van een gezamenlijke aansturing en de daarbij passende samenwerkingsvorm met als bovenliggend einddoel:

Het betaalbaar en duurzaam blijven invullen van het Limburgse (afval)waterbeheer en de Limburgse drinkwatervoorziening

Conclusies en aanbevelingen

Vanuit de, aan de inhoudelijke verdiepingsslag deelnemende waterpartner collega's, klinkt een duidelijke signaal richting de eindverantwoordelijke bestuurders: laten we vooral sámen verder gaan en onze Limburgse waterketen droom nu daadwerkelijk realiseren. Vanuit het steeds weer aanwezige besef, dat water essentieel is voor ons allen, nu en in de toekomst.

Ten aanzien van de vier onderkende kansrijke bovenregionale samenwerkingsthema's worden in de eindadviesnota de volgende **conclusies** getrokken:

- Met betrekking tot alle vier de verdiepte thema's klinkt een duidelijke overtuiging dat verdergaande bovenregionale samenwerking **meerwaarde** biedt;
- **Vanuit de vier K's kan deze overtuiging ook nader worden onderbouwd.** Het samenbrengen en concentreren van expertise draagt bij aan een robuuste en professionele wijze van kunnen reageren op de gezamenlijke inhoudelijke uitdagingen, bijvoorbeeld op het gebied van kwaliteit van oppervlakte- en grondwater, klimaatadaptatie en circulariteit. De Limburgse waterketen vanuit integraal perspectief bekijken en niet vanuit de beperkingen van de eigen systeemgrenzen per waterpartner. Bundeling van kennis, kunde en ervaring creëert minder kwetsbaarheid per individuele waterpartner en minder afhankelijkheid van derden. En samenwerken leidt tot meer

doelmatigheid en kostenreductie. Kijkend naar de resultaten van Waternet te Amsterdam lijkt een kosten efficiëntie van 5 tot 10% een realiseerbare ambitie (*indicatief* dus Euro 15 tot 30 miljoen in de Limburgse situatie);

- Het moment is daar om vanuit de bestaande bovenregionale afstemming, netwerken en lokale/regionale samenwerkingsvormen nu een vervolgstap te zetten. Het advies luidt om deze vervolgstap vorm te geven door een **collectief verplicht basispakket** van activiteiten te bundelen met daarnaast *keuzevrijheid voor optionele zaken*. Een zogenaamd 'cafeteria-model';
- Het advies luidt om de volgende activiteiten op te nemen in het **basispakket**:
 - Beheer & Onderhoud: Pompen en Gemalen, IBA-systemen, Bijzondere voorzieningen, Mechanische riolering, Drinkwaterleidingen en Procesinstallaties inclusief centrale sturing;
 - Meten, Data & Rekenen: de procesonderdelen Meten en Rekenen;
 - Innovatie: geheel;
 - Communicatie: Arbeidsmarkt, Educatie en Voorlichting, Reputatiemanagement en Public affairs / lobby;
- Hierbij geldt als aanvulling dat het totstandkomingsproces van bovenstaand basispakket wordt gecombineerd met een zogenaamd **groeimodel** principe. Vanwege de relatie tussen het bovengenoemde basispakket en het in fase 1 geïdentificeerde kansrijke thema 'Uitvoeringsprojecten' luidt het advies deze inhoudelijke relatie nader te verdiepen;
- Op basis van de adviezen per verdiept thema luidt het advies om een **geconcentreerde gezamenlijke bovenregionale uitvoeringsorganisatie** te organiseren waarbij voor alle thema's kan worden geconcludeerd dat concentratie van kennis en kunde vele voordelen biedt. Ook is duidelijk dat de thema's onderling een sterke verbinding kennen en dus luidt het aanvullende advies deze thema's in gezamenlijkheid en relatie met elkaar te organiseren;
- Specifiek is onderkend dat het samenwerkingspotentieel tussen de bestaande (provinciale) uitvoeringsorganisaties **WBL en WML** nader dient te worden verdiept en benut ten dienste van het bredere bovenregionale samenwerkingsverband. Hierbij dient aandacht te zijn voor het voorkomen van versnippering van activiteiten (en dus inefficiëntie) binnen deze organisaties;
- Om de samenwerkingsvorm zo optimaal mogelijk te positioneren luidt tevens het advies om, naast de onderkende vier thema's, te verkennen welke aanvullende samenwerkingsgebieden hieraan kunnen worden gekoppeld om zo de samenwerking van een optimale slagkracht te voorzien;
- Ten aanzien van het thema MDR luidt voor wat betreft de statische data het advies om actief de verbinding te leggen met bestaande bovenregionale ontwikkelingen op dit vlak, zoals de Gegevenshuis initiatieven in Limburg.

Het verdere verloop

Bovengenoemde resultaten zijn op 4 juli 2018 tijdens een bestuurlijk bijeenkomst met alle 23 deelnemende partners aan fase 2 besproken.

Tijdens deze bijeenkomst is uitvoerig besproken binnen welke vorm de samenwerking gestalte zou kunnen krijgen en wel met name over regie- of uitvoeringsorganisatie.

Afgesproken werd duidelijkheid/verscherping aan te brengen in de verschillen tussen een regie- en een uitvoeringsorganisatie en de resultaten na de zomer van 2018 plenair terug te koppelen.

Deze terugkoppeling heeft op 5 september 2018 plaatsgevonden en daarbij is afgesproken een eindvoorstel met businesscase(s) uit te werken voor de kansrijke thema's op basis van een uitvoeringsorganisatie en daarbij de volgende vormen in kaart te brengen:

- Coöperatie;
- Naamloze Vennootschap;
- Gemeenschappelijke Regeling.

Het Waterschap Limburg gaf aan dat zij de voorkeur geeft aan een regieorganisatie en de achterban zullen informeren over het dringende verzoek van gemeenten om deel te nemen aan de uitwerking van een uitvoeringsorganisatie. Inmiddels heeft het Waterschap kenbaar gemaakt dat ze de komende periode wil participeren in de verdere uitwerking van de voorstellen en geeft daarbij aan dat ze het wenselijk vindt aanvullend laten onderzoeken of een uitbreiding van de huidige Gemeenschappelijke

Regeling WBL ook voldoende juridische en praktische mogelijkheden biedt voor het realiseren van de gezamenlijke doelen.

Hoe verder

Het vervolg van fase 2 wordt een intensief traject. Diverse werkgroepen zullen de verschillende relevante aspecten van de samenwerking uitwerken tot een definitief eindvoorstel op basis waarvan de partners in de waterketen aan het einde van fase 2 kunnen besluiten over hun deelname aan deze beoogde samenwerking. De start van deze werkzaamheden is voorzien voor 1 december 2018.

Gestreefd wordt naar een flexibele samenwerkingsvorm die past binnen de geldende juridische kaders en die deelnemende partners in staat stelt concrete besparingen te realiseren, kwetsbaarheid te reduceren en kwaliteit van dienstverlening op toekomst vaste wijze te vergroten.

Q2 2019	Afronding fase 2 door middel van oplevering van het eindvoorstel samenwerking in de waterketen;
Q3 2019	Besluitvorming door elke partner over definitieve deelname Ontwerp en voorbereiding implementatietraject 2019
Q4 2019 t/m Q3 2020	Uitvoering implementatietraject
Q3 2020	Start samenwerking

De aan fase 2 deelnemende partners zal worden gevraagd om menskracht. c.q. expertise, te leveren om op een adequate en effectieve manier de werkzaamheden in het vervolg van fase 2 ter hand te nemen en de lasten daarvan evenredig te verdelen.

MENUKAART BOVENREGIONALE SAMENWERKING WATERKETEN LIMBURG - basispakket

21082018

THEMA'S & TAKEN	SCOPE VERDIEPING	BASIS-PAKKET
BELEID		
Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan	Red	
Afstemming beleidsontwikkeling	Red	
Integraal waterketenbeleidsplan	Red	
UITVOERINGSPROJECTEN		
Afstemming uitvoeringskalender	Red	
Ontwerpen renovatie en nieuwbouw	Red	
Opstellen bestek en aanbesteding	Red	
Directievoering bij realisatie en oplevering	Red	
CYCLUS BEHEER EN ONDERHOUD		
Vrijverval riolering	Green	Yellow
Kolken	Green	Yellow
Pompen en gemalen	Green	Yellow
Mechanische riolering	Green	Yellow
IBA's	Green	Yellow
Bermsloten + watergangen	Green	Yellow
Vijvers	Green	Yellow
Bijzondere voorzieningen	Green	Yellow
Productieinstallaties	Green	Yellow
Leidingen	Green	Yellow
Zuiveringen	Green	Yellow
Slibverwerking	Green	Yellow
Procesautomatisering/ telemetrie	Green	Yellow
Wacht- en storingsdienst	Green	Yellow
Calamiteitenorganisatie	Green	Yellow
COMMUNICATIE		
Voorlichting	Green	Yellow
Promotie/ marketing	Green	Yellow
Educatie	Green	Yellow
Burgerloket	Green	Yellow
METEN, DATA EN REKENEN		
Uniforme uitgangspunten MDR	Green	Yellow
Meetplan	Green	Yellow
Uitvoeren en onderhoud meetsysteem	Green	Yellow
Data-analyse	Green	Yellow
Hydraulische berekeningen (oa. BRP/ OAS)	Green	Yellow
Advies	Green	Yellow
Beheer rekenmodel	Green	Yellow
Beheer statische gegevens	Green	Yellow
INNOVATIE		
Gezamenlijke innovatieagenda met pilot en experimenten	Green	Yellow
Kennismanagement	Green	Yellow

In scope verdieping, in basispakket
 In scope verdieping, optioneel (niet in basispakket)
 In scope verdieping, niet in basispakket, niet optioneel
 Niet in scope verdieping

Het BROL heeft in lijn met het visiedocument *Waardevol Groeien* begin 2017 besloten om een voorstel uit te laten werken ten aanzien van de thema's waarop (bovenregionale) samenwerking mogelijk is, waarbij er een bijdrage wordt geleverd op het vlak van de zogenaamde 4 K's (*Kwaliteit, Kwetsbaarheid, Kosten en Klanten*). Een werkgroep, bestaande uit een gemeentelijke vertegenwoordiging van de 5 regio's, Waterschap Limburg, Waterleiding Maatschappij Limburg en Waterschapsbedrijf Limburg, heeft een menukaart opgesteld met thema's die kansrijk zijn om in aanmerking te komen voor een Limburg brede (bovenregionale) samenwerking. Ten aanzien van de onderkende 6 thema's (en de onderliggende 36 taken) zoals gepresenteerd in de ontwikkelde menukaart wordt op alle fronten in meer of mindere mate kansrijkheid gezien tot verdere bovenregionale samenwerking.

Eind 2017 is besloten te verdiepen op de kansrijke thema's "Beheer & Onderhoud", "Meten, Data en Rekenen", "Communicatie" en "Innovatie" vanuit het uitgangspunt van een gezamenlijke aansturing en de daarbij passende samenwerkingsvorm met als bovenliggend doel: het betaalbaar en duurzaam blijven invullen van het Limburgse (afval)waterbeheer en de Limburgse drinkwatervoorziening. Als resultaat van deze verdieping wordt een collectief verplicht basispakket geadviseerd met daarnaast keuzevrijheid voor optionele zaken.

In dit overzicht is te zien welke van de 36 taken van de oorspronkelijke menukaart onderdeel uitmaken van het verplichte basispakket.